EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

6. november 2008 *

Kohtuasjas C-203/07 P,

mille ese on Euroopa Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 16. aprillil 2007 esitatud apellatsioonkaebus,

Kreeka Vabariik, esindajad: P. Mylonopoulos, S. Trekli ja Z. Stavridi, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

teine menetlusosaline:

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: I. Zervas ja D. Triantafyllou, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses astmes,

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J.-C. Bonichot, J. Makarczyk (ettekandja), P. Kūris ja L. Bay Larsen,

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 5. märtsi 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 8. mai 2008. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Kreeka Vabariik palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul tühistada selles osas, mis puudutab tema võlga seoses Abuja II projektiga, Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 17. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas T-231/04: Kreeka *vs.* komisjon (EKL 2007, lk II-63; edaspidi „edasikaevatud kohtuotsus"), milles Esimese Astme Kohus jättis rahuldamata hagi, milles paluti tühistada 10. märtsi 2004. aasta toiming, millega Euroopa Ühenduste Komisjon nõudis tasaarvestuse teel sisse summa, mille see liikmesriik oli kohustatud tasuma seoses osalemisega komisjoni ja teatud teiste

Euroopa Liidu liikmesriikide diplomaatilist esindust Abujas (Nigeeria) puudutavates kinnisvaraprojektides (edaspidi „vaidlusalune toiming”).

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

2 23. mail 1969 sõlmitud rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsiooni (edaspidi „Viini konventsioon”) artikkel 18 sätestab:

„Kohustus hoiduda lepingu mõtte ja eesmärgiga vastuolus olevatest toimingutest kuni lepingu jõustumiseni

Riik on kohustatud hoiduma lepingu mõtte ja eesmärgiga vastuolus olevatest toimingutest, kui:

a) ta on lepingule alla kirjutanud või vahetanud lepingut moodustavad dokumendid ratifitseerimis- või heakskiitmistingimusega – selle ajani, mil ta väljendab selgelt oma kavatsust mitte saada selle lepingu osalisriigiks – või

b) ta on väljendanud nõusolekut lepingu siduvuse kohta – kuni lepingu jõustumiseni ja seejuures tingimusel, et jõustumine ei veni ülemäära pikale.”

3 Viini konventsiooni artikkel 31 on sõnastatud järgmiselt:

„Tõlgendamise üldnorm

1. Lepingut tõlgendatakse heas usus, andes lepingus kasutatud mõistetele konteksti arvestades tavatähenduse ning lähtudes lepingu mõttest ja eesmärgist.

2. Lepingu tõlgendamisel hõlmab kontekst peale teksti, kaasa arvatud preambul ja lisad:

a) lepingu juurde kuuluva kokkuleppe, mis on saavutatud kõigi osalisriikide vahel seoses lepingu sõlmimisega;

b) dokumendi, mille on koostanud üks või mitu osalisriiki seoses lepingu sõlmimisega ja mille teised osalisriigid on heaks kiitnud lepinguga seotud dokumendina.

3. Rööbiti kontekstiga võetakse arvesse:

a) osalisriikide järgnevat kokkulepet lepingu tõlgendamise või selle kohaldamise kohta;

b) lepingu kohaldamise edaspidist praktikat, mis kehtestab osalisriikide kokkuleppe selle tõlgendamise suhtes;

c) rahvusvahelise õiguse asjaomaseid norme, mida kohaldatakse osalisriikide suhetes.

4. Eritähendus antakse terminile sel juhul, kui on kindlaks tehtud, et osalisriikidel oli selline kavatsus.”

Ühenduse õigus

4 Nõukogu 25. juuni 2002. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust (EÜT L 248, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 74; edaspidi „finantsmäärus"), artikli 71 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Saadaoleva summa kindlaksmääramine on toiming, millega volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja:

a) kontrollib võla olemasolu;

b) määrab kindlaks võla olemasolu ja suuruse või kontrollib seda;

c) kontrollib võla maksmisele kuulumise tingimusi.

2. Komisjonile kättesaadavaks tehtud omavahendid ja kõik saadaolevad summad, mis on kindlad, kindlasummalised ja kuuluvad maksmisele, tuleb kindlaks määrata peaarvepidajale antavas sissenõudekorralduses, millele järgneb võlgnikule saadetav võlateade; mõlemad koostab vastutav eelarvevahendite käsutaja."

5 Finantsmääruse artikli 72 lõike 1 kohaselt:

„Sissenõudmise kinnitamine on toiming, millega vastutav volitatud või edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja annab peaarvepidajale sissenõudekorralduse väljastamise teel käsu nõuda sisse saadaolev summa, mille esimesena nimetatu on kindlaks määranud."

6 Finantsmääruse artikli 73 lõige 1 näeb ette:

„Peaarvepidaja täidab sissenõudekorraldusi, mis käsitlevad vastutava eelarvevahendite käsutaja nõuetekohaselt kindlaksmääratud saadaolevaid summasid. Ta hoolitseb selle eest, et ühendused saavad oma tulu ja et nende õigusi kaitstakse.

Summade sissenõudmisel tasaarvestab peaarvepidaja ühenduste nõuded võlgnikele samaväärsete nõuetega, mis viimastel on ühenduste suhtes ja mis on kindlad, kindlasummalised ja kuuluvad maksmisele."

7 Komisjoni 23. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT L 357, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 145), artikli 78 lõigete 1 ja 2 kohaselt:

„1. Saadaoleva summa kindlaksmääramine on toiming, millega eelarvevahendite käsutaja tunnustab, et ühendustel on õigus saada summa võlgnikult, ja määrab kindlaks nõudeõiguse, millega võlgnikult nõutakse võla maksmist.

2. Sissenõudekorraldus on toiming, millega vastutav eelarvevahendite käsutaja annab peaarvepidajale käsu eelarvestatud summa sissenõudmiseks.”

8 Määruse nr 2342/2002 artiklis 79 on sätestatud:

„Saadaoleva summa kindlaksmääramiseks tagab vastutav eelarvevahendite käsutaja, et:

a) saadaolev summa on kindel ja selle suhtes ei kohaldata mingeid tingimusi;

b) saadaolev summa on kindlasummaline ja väljendatud täpselt sularahas;

c) saadaolev summa on võlgu ja selle suhtes ei kohaldata maksetähtaega;

d) võlgniku andmed on õiged;

e) sissenõutav summa on kirjendatud õigesse eelarvepunkti;

f) tõendavad dokumendid on nõuetekohased ning

g) on järgitud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet, […].”

9 Määruse nr 2342/2002 artikkel 83 on sõnastatud järgmiselt:

„Pärast vastutava eelarvevahendite [käsutaja] ja võlgniku teavitamist nõuab peaarvepidaja menetluse igas etapis kindlaksmääratud saadaolevad summad sisse tasaarvestuse teel, kui võlgnikul on ühenduste vastu kindel, kindlasummaline ja maksmisele kuuluv nõue ning see on maksekorraldusega kindlaksmääratud summa." [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna määruse eestikeelne tõlge on ekslik.]

Vaidluse taust

10 Vaidluse taust on Esimese Astme Kohtu otsuse punktides 7–44 välja toodud järgmiselt:

„7 Pärast Nigeeria pealinna üleviimist Lagosest Abujasse üüris komisjon alates 1993. aastast Abujas hoonet oma delegatsiooni ja ajutiselt ka Euroopa Liidu teatud liikmesriikide, nende hulgas ka Kreeka Vabariigi esinduste tarbeks. Kokkuleppel nende liikmesriikidega (edaspidi „Abuja I projekt") andis komisjon asjaomastele esindustele teatud kontoriruumid allüürile ja osutas neile teatud teenuseid. Liikmesriigid leppisid kokku oma esindustega seotud kulude jaotuse. Kreeka Vabariigi osa moodustas 5,5% kogukulust. Leides, et Kreeka Vabariik ei ole sellest tulenevat võlga tasunud, nõudis komisjon vastava summa tasaarvestuse teel sisse (vt allpool punkt 44).

8 Belgia Kuningriik, Taani Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Kreeka Vabariik, Hispaania Kuningriik, Prantsuse Vabariik, Iirimaa, Itaalia Vabariik, Madalmaade Kuningriik, Portugali Vabariik ja komisjon (edaspidi „osapooled") koostasid 18. aprillil 1994 Euroopa Liidu lepingu artikli J.6 alusel vastastikuse mõistmise memorandumi (edaspidi „esialgne memorandum"), mis käsitles nende diplomaatiliste esinduste tarbeks ühise infrastruktuuriga ühise suursaatkonnakompleksi

ehitust (edaspidi „Abuja II projekt”). Esialgset memorandumi täiendati ühinemisprotokolliga pärast Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemist.

9 Esialgse memorandumi artikkel 1 nägi ette, et liikmesriikide suursaatkonnad ja komisjoni delegatsioon on eraldiseisvad diplomaatilised esindused, kellele laieneb 18. aprilli 1961. aasta diplomaatiliste suhete Viini konventsioon ja liikmesriikide osas veel ka 24. aprilli 1963. aasta konsulaarsuhete Viini konventsioon.

10 Esialgse memorandumi artiklis 10 oli märgitud, et Abuja II projekti koordinaatorina tegutseb komisjon teiste osapoolte „nimel”.

11 Esialgse memorandumi artikli 11 kohaselt vastutab komisjon Abuja II projekti arhitektuurse teostatavusuuringu ja esialgse tasuvusuuringu ning projekteerimise korraldamise eest. See artikkel näeb ühtlasi ette täiendava vastastikuse mõistmise memorandumi koostamise „üksikasjaliku ehitusprojekti, kulude jaotuse ja ruumide jaotuse kohta kõigi osapoolte vahel pärast [Abuja II] projekti lõpuleviimist” (edaspidi „täiendav memorandum”). Lõpuks näeb artikkel 11 ette alalise korralduskomitee moodustamise, mis koosneb kõigi osapoolte esindajatest ja mille eesistuja on komisjonist, et Abuja II projekti koordineerida ja teostada selle üle järelevalvet. Alaline korralduskomitee esitab korralisi aruandeid nõukogu juures ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames (ÜVJP) moodustatud haldusasjade töörühmale (edaspidi „ÜVJP haldusasjade töörühm”).

12 Esialgse memorandumi artikkel 12 on järgmine:

„[Abuja II] projekti rahastatakse pärast artiklis 11 nimetatud [täiendava memorandumi] heakskiitmist osapoolte otseste maksetega, mis vastavad igale osapoolele määratud osalusega projektis. Komisjoni osalus kajastatakse vastaval eelarvereal.

Eeltööde kulud (I etapp) kaetakse komisjoni eelarve halduskuludest. Nende suurus on hinnanguliselt 140 000 eküüd. Kui [Abuja II] projekt on ellu viidud, maksavad kõik osapooled need kulud tagasi summas, mis vastab igaühe osalusele projektis."

13 Esialgse memorandumi artikkel 13 sätestab:

„Kõik osapooled tagavad pärast [täiendava memorandumi] heakskiitmist nende vastutusel olevate kulude täieliku tasumise. Iga osapoole tasumisele kuuluv kogusumma sisaldab:

a) talle määratud ruumide pinna kõiki kulusid ja

b) tema osa ühiste ja avalike ruumide kuludest, mis on arvutatud proportsionaalselt talle määratud ruumide pinna osakaalule ruumides, mis ei ole ühised."

14 Esialgse memorandumi artikkel 14 näeb ette, et komisjon tasub kõigi osalevate riikide nõusolekul ja osavõtul kõik kolmandatele isikutele (lepingupooltele) tasumisele kuuluvad summad.

15 Esialgse memorandumi artikli 15 lõige 1 sätestab:

„Kui mõni osapool otsustab [Abuja II] projektist taganeda, kirjutamata alla artiklis 11 nimetatud [täiendavale memorandumile], kaotavad käesoleva vastastikuse mõistmise memorandumi sätted, sealhulgas artiklites 12 ja 13 sätestatud rahalised kohustused, taganeva osapoole suhtes kehtivuse."

[…]

21 Komisjon sõlmis põhilepingu 27. detsembril 1995. See käsitles Abuja II projektülesannet ja eelprojekti etappi (artiklid 4.4 ja 4.5), samuti võimalikke detailprojekte (artikkel 4.6).

22 ÜVJP haldusasjade töörühm kiitis eelprojekti heaks 19. septembril 1996.

23 ÜVJP haldusasjade töörühm tegi 21. novembril 1996 komisjonile ettepaneku rakendada *ad hoc* meetmeid, et arhitektid alustaksid detailprojektide väljatöötamist. Töörühm märkis, et selle etapi ametlik leping sõlmitakse pärast täiendava memorandumi lõplikku vormistamist. Sellel koosolekul tegi komisjon ülalmai-

nitud töörühmale teatavaks kulude summa, mis ta oli kuni 15. novembrini 1996 Abuja II projekti ettevalmistamiseks avansina kandnud, see summa oli ligikaudu 2,8 miljonit eurot.

24 Sama töörühm kogunes 24. veebruaril 1997 ja otsustas täiendava memorandumi lõplikku vormistamist ära ootamata töötada välja detailprojektid ja lepingudokumendid. Selle koosoleku protokoll sisaldab järgmisi otsuseid:

„Teha komisjonile ettepanek teha koos arhitektidega dokumentide väljatöötamiseks vajalikud toimingud ja tasuda nendeks töödeks vajalikud summad projekti jaoks kokkulepitud korras. Nagu varasematel juhtudel maksavad teised osapooled selliselt makstud avansi komisjonile hiljem tagasi [esialgses memorandumis] selleks ettenähtud korras."

25 Järgnenud kuudel taganes mitu liikmesriiki Abuja II projektist. ÜVJP haldusasjade töörühm kohustas 28. aprillil 1997 komisjoni tegema „Taani Kuningriigiga kahepoolseid toiminguid, et maksta komisjonile tagasi tema osa nendest projektiga seotud kuludest, mis komisjon on kandnud osapoolte arvel". Samasugune otsus tehti pärast Iirimaa taganemist 1997. aasta septembris, samuti pärast Portugali Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi taganemist.

[…]

27 ÜVJP haldusasjade töörühm märkis 18. juunil 1998, et Belgia Kuningriik võib Abuja II projektist taganeda. Selle koosoleku protokollist nähtub, et alaline korralduskomitee juhtis tähelepanu, et Belgia Kuningriik maksaks ära oma osa kuludest, nagu need on pärast eelprojekti heakskiitmist kindlaks määratud.

28 Komisjon saatis Kreeka Vabariigile 10. juunil 1998 maksekorralduse […], mis vastab Kreeka Vabariigi osale ehk 5,06%-le kogukuludest projekti esialgses etapis. Maksetähtajaks määrati 31. detsember 1998.

29 Saksamaa Liitvabariik, Kreeka Vabariik, Prantsuse Vabariik, Itaalia Vabariik, Madalmaade Kuningriik, Austria Vabariik ja komisjon kirjutasid täiendavale memorandumile alla 9. detsembril 1998. Täiendava memorandumi artikkel 11 näeb ette projekti rahastamise fondi loomise.

30 Vastavalt täiendava memorandumi artiklile 14 kohaldatakse memorandumi ajutiselt allakirjutamisele järgneva teise kuu esimesest päevast alates ja see jõustub teise kuu esimesel päeval arvates päevast, mil liikmesriigid ja komisjon teatavad selle ratifitseerimisest.

31 Komisjon kuulutas 28. aprillil 1999 välja hanke asjaomaste liikmesriikide saatkondade ja ühenduse delegatsiooni hoonete ehitamiseks (EÜT 1999, S 82). Selles oli märgitud, et Kreeka saatkonna ruumide pindala on 677 m^2.

32 Komisjon „kordas” 3. septembril 1999 ÜVJP haldusasjade töörühmale oma 1998. aasta taotlust, et liikmesriigid maksaksid talle tagasi summad, mis ta on eelprojekti etapi eest konsultantidele maksnud. Ta osutas, et teatud liikmesriigid on tasumisele kuuluvad summad juba ära maksnud, kuid mõned, nende hulgas ka Kreeka Vabariik, ei ole neid enne 31. detsembri 1998. aasta tähtaja möödumist tagasi maksnud. Komisjon lisas, et osapooltele saadetakse uus maksekorraldus, mis puudutab esiteks detailprojektide kulusid ja teiseks Belgia Kuningriigi, Hispaania Kuningriigi ja Portugali Vabariigi taganemisest tulenevatest ümberkorraldustest tingitud kulusid.

33 Alaline korralduskomitee kogunes 20. septembril 1999 ehitusfirmade eelvaliku tegemiseks. Kreeka Vabariigi esindaja kirjutas koosoleku protokollile alla. Pakkumiskutse edasisteks ehitustöödeks avaldati 17. märtsi 2000. aasta Euroopa Ühenduste Teatajas S 54.

34 Komisjon nõudis 17. veebruari 2000. aasta maksekorraldusega Kreeka Vabariigilt 168 716,94 euro tasumist detailprojekte puudutava hankemenetluse toimiku koostamise eest.

35 Alaline korralduskomitee otsustas 22. juunil 2000 valida projektile uue lähenemisnurga (edaspidi „Abuja II vähendatud projekt"), mis osutus vajalikuks Prantsuse Vabariigi taganemise tõttu. Abuja II vähendatud projekt nägi eelkõige ette ühiste hoonete ja infrastruktuuri väljajätmise ning ruumide pinna vähendamise. Kreeka Vabariigi esindaja märkis sellel koosolekul, et ta on projektiga nõus eeldusel, et tema juhtkond selle heaks kiidab. Komisjon saatis 29. juunil Kreeka Vabariigile 22. juuni 2000. aasta koosoleku protokolli ja palus temalt ametlikku seisukohta Abuja II vähendatud projekti kohta.

36 Komisjon kordas oma taotlust Kreeka Vabariigi esindajatele 5. septembril 2000. Pärast uut, 14. septembri 2000. aasta kuupäevaga meeldetuletust saatis komisjon 25. septembril 2000 Kreeka Vabariigile faksi teel kirja, millele vastamise tähtajaks oli määratud 30. september 2000, märkides, et vaikimist tõlgendatakse projektist taganemisena. Kreeka ametiasutused teatasid 2. oktoobril 2000 komisjonile, et neil ei ole võimalik Abuja II vähendatud projekti puudutavat vastust anda. Seepeale vastas komisjon samal kuupäeval, et ta tegi arhitektidele ülesandeks Abuja II vähendatud projekti ümbertegemise, jättes välja Kreeka Vabariigi.

37 Komisjon saatis 28. jaanuari 2002. aasta kirjaga Kreeka Vabariigile võlateate […] Abuja II projekti ehitustööde kulude katteks. Seejärel tühistas komisjon nimetatud võlateate.

38 Pärast oma saatkonna avamist Abujas vabastas Kreeka Vabariik 13. juulil 2002 ajutised ruumid, mida ta kasutas Abuja I projekti raames.

39 Komisjon edastas 11. oktoobri 2002. aasta kirjaga Kreeka Vabariigile ametlikult võlateated Abuja I ja Abuja II projektide eest tasumata summade kohta […].

40 Pärast poolte vahel peetud läbirääkimisi tuletas komisjon 31. jaanuari 2003. aasta kirjaga Kreeka Vabariigile meelde, et viimane ei ole tasunud oma võlga Abuja I ja Abuja II projektide eest ning nõudis temalt kogusummas 516 374,96 euro ja 12 684,89 USA dollari tasumist enne 2003. aasta veebruari lõppu. Komisjon lisas, et kui tähtaja möödumisel ei ole makset tehtud, nõuab ta asjaomased summad sisse kõiki selleks ette nähtud õiguslikke vahendeid kasutades.

41 Järgnevate kuude kestel vaidlesid Kreeka Vabariik ja komisjon tasumisele kuuluva summa suuruse üle.

[…]

43 Komisjon saatis 16. veebruaril 2004 Kreeka Vabariigile kirja, milles määratles viimase poolt veel tasumata võla Abuja I ja Abuja II projektide eest. […]

44 Komisjon kandis 10. märtsil 2004 Kreeka Vabariigile üle rahalised vahendid Mandri–Kreeka piirkondliku rakenduskava raames. Selle asemel, et maksta 4 774 562,67 eurot […], kandis komisjon üle ainult 3 121 243,03 eurot. Nii nõudis ta tasaarvestuse teel sisse summa, mida Kreeka Vabariik ei olnud veel tasunud ja millest 565 656,80 eurot olid seotud Abuja I ja Abuja II projektidega […].”

Hagi Esimese Astme Kohtus ja edasikaevatud kohtuotsus

11 Kreeka Vabariik esitas Euroopa Kohtu kantseleisse 22. aprillil 2004 saabunud hagiavaldusega vaidlusaluse toimingu tühistamise nõude.

12 Nõukogu 26. aprilli 2004. aasta otsuse 2004/407/EÜ, Euratom, millega muudetakse Euroopa Kohtu põhikirja käsitleva protokolli artikleid 51 ja 54 (ELT L 132, lk 5; ELT eriväljaanne 01/05, lk 85), artiklile 2 tuginedes suunas Euroopa Kohus 8. juuni 2004. aasta määrusega kohtuasja edasi Esimese Astme Kohtule.

13 Edasikaevatud kohtuotsusega jättis Esimese Astme Kohus Kreeka Vabariigi hagi rahuldamata. Kohus leidis, et nimetatud liikmesriik on vastutav nii Abuja I projekti kui ka Abuja II projektiga seotud võlgade eest ning et tasaarvestuse teel sissenõude tegemise tingimused olid vaidlusaluse toimingu sooritamise ajal täidetud.

14 Pärast seda, kui Esimese Astme Kohus tunnistas edasikaevatud kohtuotsuse punktis 74 oma pädevust lahendada tasaarvestuse toimingu tühistamise hagi, tõi ta nimetatud kohtuotsuse punktis 84 välja, et Kreeka Vabariik ei vaidlusta, et ta tegutses Abuja II projekti täieõigusliku osapoolena üle kuue aasta. Esimese Astme Kohus sedastas, et Kreeka Vabariik osales kõnealuses projektis ligikaudu kahe aasta jooksul pärast täiendavale memorandumile allakirjutamist 9. detsembril 1998. Esimese Astme Kohtu arvates laskis Kreeka Vabariik oma käitumisega teistel osapooltel arvata, et ta säilitab oma osaluse Abuja II projektis.

15 Esimese Astme Kohus järeldas sellest nimetatud punktis 84, et selle liikmesriigi kohustusi ei saa hinnata piiratult vaid esialgsest ja täiendavast memorandumist lähtudes, vaid tuleb arvestada ka ootusi, mida nimetatud liikmesriik oma käitumisega teistel osapooltel tekitas.

16 Edasikaevatud kohtuotsuse punktides 85–87 on selles osas meenutatud, et hea usu põhimõte on rahvusvahelise tavaõiguse nõue, mis on siduv nii ühendusele kui ka teistele osapooltele, et see põhimõte on kodifitseeritud Viini konventsiooni artiklis 18 ning see tuleneb rahvusvahelises avalikus õiguses õiguspärase ootuse kaitse põhimõttest.

17 Seejärel leidis Esimese Astme Kohus sama kohtuotsuse punktis 88, et kuna Kreeka Vabariik kirjutas alla esialgsele memorandumile ja on selle ka ratifitseerinud, siis on ta üks Abuja II projekti osapooltest ning osapoole seisund toob kaasa teatud kohustusi, mis tekivad osapoolte koostööst ja solidaarsusest.

18 Seejärel tõi Esimese Astme Kohus edasikaevatud kohtuotsuse punktis 92 välja, et pärast projekti lähteülesande etappi otsustasid osapooled jätkata projekti elluviimist ja kanda hoone detailprojektiga seotud kulud enne täiendava memorandumi koostamist. 24. veebruari 1997. aasta koosolekul, millel osalesid kaks Kreeka Vabariigi esindajat, anti komisjonile luba teha koos arhitektidega detailprojektide väljatöötamiseks vajalikud toimingud täiendavat memorandumit ära ootamata.

19 Selles osas leidis Esimese Astme Kohus sama otsuse punktis 93, et osapooled läksid projekti eeletappidest kaugemale ja sõlmisid seega vaikimisi kokkuleppe viia projekt ellu. Nimetatud punktis 93 märkis Esimese Astme Kohus, et viidates esialgses memorandumis ette nähtud avansi hilisemale tagasimaksmisele, viitasid osapooled tegelikult selle artiklile 12, mille kohaselt maksavad osapooled komisjoni poolt avansina kaetud kulude summa tagasi, kui projekt on ellu viidud. Esimese Astme Kohus lisas, et kui osapooled otsustasid 24. veebruari 1997. aasta koosolekul projekti ellu viia, ei saanud nad enam vabalt projektist taganeda, maksmata tagasi oma osa esialgsetest ja hilisematest kuludest.

20 Nimetatud kohtuotsuse punktis 95 tõi Esimese Astme Kohus välja, et Kreeka Vabariik ja teised osapooled, kes ei olnud projektist taganenud, kirjutasid 9. detsembril 1998 alla täiendavale memorandumile ning Kreeka Vabariik käitus järgnevatel kuudel nagu projekti täieõiguslik osapool ning alles 2000. aasta suvel teatas ta esimest korda oma kõhklustest osaluse jätkamise suhtes.

21 Edasikaevatud kohtuotsuse punktis 96 järeldas Esimese Astme Kohus sellest, et isegi kui Kreeka Vabariigil oli õigus projektist taganeda, ei saanud ta, pidades silmas kohustuste väljakujunemist pärast esialgset etappi ja täiendava memorandumi ratifitseerimata jätmisest hoolimata, projektist taganeda, kandmata vastutust kulude eest, mis on seotud tema osalemisega Abuja II projektis.

22 Sama kohtuotsuse punktis 97 leidis Esimese Astme Kohus, et Kreeka Vabariigi kohustust tegutseda teiste osapoolte suhtes heas usus suurendab asjaolu, et ta kirjutas alla esialgsele memorandumile ja ratifitseeris selle ning oli 18. aprillist 1994 kuni 30. septembrini 2000 projektis „osalev osapool".

23 Esimese Astme Kohus jätkas, märkides nimetatud kohtuotsuse punktis 98, et kui Kreeka Vabariik leidis, et tal ei ole mingeid rahalisi kohustusi enne täiendava memorandumi ratifitseerimist, oleks ta pidanud Abuja II projekti osas esitama vastuväited 10. juuni 1998. aasta ja 17. veebruari 2000. aasta maksekorraldustele, mis komisjon talle saatis. Kohus lisas samas punktis 98, et Kreeka Vabariik ei ole kunagi teatanud oma kavatsusest projektist taganeda või mitte ratifitseerida täiendavat memorandumit, vaatamata paljude liikmesriikide taganemisele ja selle tagajärjel tema enda osaluse muutmisele projektis.

24 Esimese Astme Kohus järeldab sellest edasikaevatud kohtuotsuse punktis 99, et Kreeka Vabariik on käitunud nagu projekti täieõiguslik osaline ning nii tekitas ta teistel osapooltel usalduse selle vastu, et ta võtab enda kanda projektiga seotud rahalised kohustused.

25 Esimese Astme Kohus lisas nimetatud kohtuotsuse punktis 100, et selle liikmesriigi rahalised kohustused tulenevad veel ka esialgse memorandumi sõnastusest ning täpsemalt selle artikli 15 lõikest 1.

26 Kohus tõi edasikaevatud kohtuotsuse punktis 101 välja, et täiendava memorandumi artikli 14 kohaselt kohaldatakse seda nimetatud liikmesriigile ajutiselt allakirjutamisele järgneva teise kuu esimesest päevast alates, st alates 1. veebruarist 1999, ning seda ajutist kohaldatavust ei saa kahtluse alla seada Kreeka Vabariigi poolt ratifitseerimata jätmise tõttu.

27 Esimese Astme Kohus leidis kõikidest esitatud põhjendustest lähtudes nimetatud kohtuotsuse punktis 103, et Kreeka Vabariiki tuleb pidada vastutavaks kõikide kulude eest, mis on seotud tema osalemisega Abuja II projektis.

28 Muu hulgas lükkas ta põhjendamatuse tõttu tagasi väite, et asjaomased nõuded ei olnud kohaldatavate määruste tähenduses kindlad ja kindlasummalised ning Esimese Astme Kohus leidis seega, et tasaarvestuse teel sissenõude tegemise tingimused olid vaidlusaluse toimingu sooritamise ajal täidetud.

29 Kõiki neid põhjendusi arvestades jättis Esimese Astme Kohus Kreeka Vabariigi hagi rahuldamata.

Poolte nõuded Euroopa Kohtus

30 Apellant palub Euroopa Kohtul:

– tühistada edasikaevatud kohtuotsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

31 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– tunnistada apellatsioonkaebus vastuvõetamatuks;

– teise võimalusena jätta apellatsioonkaebus ilmselge põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Apellatsioonkaebus

32 Oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitab Kreeka Vabariik kaks väidet.

33 Esimese väite kohaselt on Esimese Astme Kohus tõlgendanud ja kohaldanud vääralt esialgse memorandumi artikleid 12, 13 ja 15 ning hea usu ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid.

34 Teise väitega avaldab Kreeka Vabariik arvamust, et Esimese Astme Kohtu hinnang, et enne täiendavale memorandumile allakirjutamist olid osapooled 24. veebruaril 1997 sõlminud vaikimisi kokkuleppe, mille kohaselt nad ei saanud enam vabalt projektist taganeda, maksmata tagasi oma osa kuludest, on ekslik.

Apellatsioonkaebuse vastuvõetavus

35 Komisjon arvates on Kreeka Vabariigi apellatsioonkaebus vastuvõetamatu, kuna see ei rajane ühelgi Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 58 loetletud põhjendusel; väited, millele apellatsioonkaebus tugineb, puudutavad ainult memorandumite tõlgendamist, mis ei ole ühenduse õiguse osad.

36 Selles osas tuleb meenutada, et Esimese Astme Kohus on pädev lahendama EÜ artiklis 230 osutatud hagisid, välja arvatud neid, mille põhikiri jätab Euroopa Kohtu pädevusse. Selle sätte alusel tehtud Esimese Astme Kohtu otsuseid saab Euroopa Kohtusse edasi kaevata ainult õigusküsimustes samas põhikirjas sätestatud tingimustel ja piirangutel.

37 Käesolevas asjas esitati Esimese Astme Kohtule EÜ artiklit 230 kohaldades nõue tühistada finantsmääruse artikli 73 lõike 1 ja määruse nr 2342/2002 alusel tehtud

vaidlusalune toiming, millega komisjon nõudis tasaarvestuse teel sisse ühenduse eelarvet ning ühist välis- ja julgeolekupoliitikat puudutava summa, mille Kreeka Vabariik oli kohustatud tasuma.

38 Edasikaevatud kohtuotsuse tühistamist taotledes kritiseerib apellant nimetatud kohtuotsust, kuna sellega jäeti rahuldamata tema nõue tühistada toiming, mille õiguslikuks aluseks on ühenduse määrused.

39 Väidete endi ulatuse osas tuleb esile tuua, et Kreeka Vabariik vaidlustab õigusliku tõlgenduse, mille Esimese Astme Kohus andis Kreeka Vabariigi esitatud ainsale väitele, mis põhineb Abuja II projektiga seotud rahaliste kohustuste ekslikul analüüsil.

40 Euroopa Kohtu põhikirja artikliga 58, mille kohaselt Euroopa Kohtule esitatud apellatsioonkaebuse aluseks võib olla üksnes Esimese Astme Kohtu pädevuse puudumine, menetlusnormide rikkumine, mis kahjustab kaebaja huve, või ühenduse õiguse rikkumine Esimese Astme Kohtu poolt, ei ole vastuolus see, kui Esimese Astme Kohtu otsuse tühistamise nõude põhjendamiseks esitatud väidete tõttu, millega vaidlustatakse määruse nr 2342/2002 artikli 78 mõttes Kreeka Vabariigi võlgnikuks olemine, analüüsitakse nende õigusaktide ulatust, mida ennast ei saa Esimese Astme Kohtus vaidlustada, nagu kaks käesoleva kohtuotsuse punktides 33 ja 34 osutatud memorandumit.

41 Ülejäänud osas tuleb välja tuua, et eriti silmas pidades võla enda olemasolu ning nende tingimuste kontrollimist, mida võlg peab täitma selleks, et tasaarvestamine oleks võimalik, on vaidlusaluse toimingu põhjendatuse uurimisel tingimata vaja tõlgendada nimetatud õigusakte, ilma et selle analüüsi tõttu nende peale mingisugune hagi esitataks.

42 Komisjon väidab muu hulgas, et apellatsioonkaebus on vastuvõetamatu, kuna esitatud väited ei saa anda tulemusi. Komisjon väidab, et isegi kui nimetatud väidetega tuleb nõustuda, ei vii nende põhjendatus mingil juhul edasikaevatud kohtuotsuse tühistamiseni, kuna apellatsioonkaebuses ei vaidlustata muid põhjendusi, millel nimetatud kohtuotsuse resolutsioon õiguspäraselt tugineb.

43 Need argumendid puudutavad mitte apellatsioonkaebuse vastuvõetavust, vaid selle põhjendatust ning isegi kui eeldada, et need argumendid on põhjendatud, ei too need kaasa apellatsioonkaebuse vastuvõetamatust.

44 Seega tuleb käesolev apellatsioonkaebus tunnistada vastuvõetavaks.

Põhiküsimus

Poolte argumendid

45 Kreeka Vabariigi arvates oleks Esimese Astme Kohus pidanud esiteks leidma, et Abuja II projektis osalevate liikmesriikide kohustused on määratletud esialgse memorandumi ja täiendava memorandumi sätetega, mitte iga liikmesriigi käitumise põhjal.

46 Liikmesriigi kohustus tuleb määratleda üksnes memorandumite asjakohaste sätete sõnastuse põhjal. Liikmesriigi käitumist, mida analüüsitakse hea usu põhimõtet silmas pidades, ei saa seega võtta arvesse selleks, et algusest peale määratleda Kreeka Vabariigi kohustusi Abuja II projekti raames, kuna sellest põhimõttest tulenevalt ei saa nimetatud liikmesriigile panna kohustusi, millega ta ei ole lepinguliselt nõustunud.

47 Selles osas väidab Kreeka Vabariik, et Esimese Astme Kohus oleks pidanud piirduma esialgse memorandumi tekstiga ning tuvastama temapoolsete rahaliste kohustuste puudumise, kuna täiendavat memorandumit ei ole ratifitseeritud.

48 Selle liikmesriigi arvates tekib esialgse memorandumi artiklite 12 ja 13 kohaselt osapoolte kohustus toetada rahaliselt Abuja II projekti pärast täiendava memorandumi heakskiitmist, mis on üks viis, millega riik väljendab nõusolekut rahvusvahelise lepingu siduvuse kohta ja mis on Viini konventsiooni kohaselt võrdsustatud ratifitseerimis-, heakskiitmis- ja ühinemiskirjadega. Heakskiitmine on selle tõttu üks tingimus, mis on nõutav esialgses memorandumis osutatud rahaliste kohustuste tekkimiseks.

49 Nagu nähtub konventsiooni artiklist 16, väljendatatakse nimetatud juriidiliste dokumentidega riigi nõusolekut lepingu siduvuse kohta nendest lepinguosalistele riikidele või hoiulevõtjale teatamisest. Kreeka Vabariik väidab seega, et täiendava memorandumi artikkel 14, mis puudutab selle akti kohaldamist, eristab selgelt sellele allakirjutamist, mille mõju piirdub ajutise kohaldamisega, selle jõustumisest, mille tingimuseks on osapoolte teatamine selle ratifitseerimisest. Kuigi Kreeka Vabariik kirjutas alla täiendavale memorandumile ning osales esialgu Abuja II projekti rakendamise töödes, ei ratifitseerinud ta kunagi seda memorandumit.

50 Kreeka Vabariigi arvates tuleneb sellest järelikult, et teda puudutavas osas ei olnud esialgse memorandumi artiklites 12 ja 13 määratletud konkreetsed tingimused koostoimes selle memorandumi artikliga 15 täidetud ning hea usu põhimõte ei saa nende lepingusätetega vastuollu minna.

51 Kreeka Vabariik väidab teiseks, et Esimese Astme Kohtu hinnang, et osapooled sõlmisid 24. veebruaril 1997 vaikimisi kokkuleppe, on ekslik, kuna seda kokkulepet ei kinnitatud täiendava memorandumi vastava sättega.

52 Komisjon väidab omalt poolt esiteks, et väljakujunenud tava kohaselt tekib osalisriigil rahaline kohustus, kui ta rikub oma käitumisega hea usu põhimõtet ja tekitab teistele osapooltele kahju.

53 Ta lisab, et liikmesriik ei saa suhetes rahvusvaheliste osapooltega eirata õiguse üldpõhimõtteid, mida ta ise tunnustab siseriiklikus õiguskorras, ning komisjon rõhutab, et Kreeka õiguskord tunnustab hea usu põhimõtet nii eraõiguse kui ka avaliku õiguse valdkonnas.

54 Sellest tuleneb, et Esimese Astme Kohus võttis Kreeka Vabariigi rahaliste kohustuste hindamisel õigesti arvesse tema suhteid teiste osapooltega ning leidis õigesti, et hea usu põhimõtte kohaldamine kohustab seda liikmesriiki vaidlusaluseid kulusid tagasi maksma, võttes aluseks tema püsiva käitumise aastate 1994–2000 jooksul.

55 Teiseks väidab komisjon, et leping on olemas hetkest, mil osapooled on ametlikku heakskiitu väljendanud. Seega Esimese Astme Kohus tuletas Kreeka Vabariigi osavõtul 24. veebruaril 1997 toimunud koosoleku protokollist õigesti sellise lepingu olemasolu, mis tekitab koosolekul osalenud liikmesriikidele õigusi ja kohustusi.

Euroopa Kohtu hinnang

56 Liikmesriikide rahalisi kohustusi Ajuba II projekti elluviimise raames tuleb kõigepealt määratleda esialgse memorandumi ja täiendava memorandumi sisu ja ulatust silmas pidades.

57 Tuleb meenutada, et Esimese Astme Kohus, kaugel sellest, et rahaliste kohustuste puhul sellist lähenemist välistada, kasutas seda edasikaevatud kohtuotsuses, täpsemalt läbi analüüsi, mille ta esitas nimetatud kohtuotsuse punktis 100 ja järgnevates pärast esialgse memorandumi ja täiendava memorandumi tõlgendamist.

58 Nagu Esimese Astme Kohus märkis edasikaevatud kohtuotsuse punktis 88, ei ole vaidlust selles, et Kreeka Vabariik kirjutas 18. aprillil 1994 alla esialgsele memorandumile ja kiitis selle ka heaks, saades nii mitmete teiste liikmesriikide seas üheks Abuja II projekti osapoolteks, kes otsustasid ehitada saatkondi ja komisjoni esindust koondava kompleksi „ühiste huvide vaimus".

59 Samuti on muu hulgas kindel, nagu Esimese Astme Kohus kohtuotsuse punktis 95 välja tõi, et Kreeka Vabariik kirjutas täiendavale memorandumile alla 9. detsembril 1998, samas kui selleks kuupäevaks olid liikmesriigid Abuja II projektist juba taganenud, makstes tagasi oma osa selle projekti elluviimise etapile vastavatest kuludest, ning nagu

nähtub esialgse memorandumi artiklist 11, oli täiendava vastastikuse mõistmise memorandumi koostamine esialgse memorandumiga ette nähtud.

60 Lisaks sellele Esimese Astme Kohus, tõlgendades esialgse memorandumi artikli 15 lõiget 1, millele ta pidi toetuma, leidis õigesti, nagu nähtub edasikaevatud kohtuotsuse punktist 100, et kui üks osapool otsustab Abuja II projektist taganeda pärast täiendavale memorandumile allakirjutamist, jäävad esialgse memorandumi sätted, sealhulgas artiklites 12 ja 13 sätestatud rahalised kohustused, tema suhtes kehtima.

61 Kohaldades täiendava memorandumi artiklit 14, kohaldati seda memorandumit ajutiselt allakirjutamisele järgneva teise kuu esimesest päevast alates, kuigi määrati kindlaks, et see memorandum jõustub teise kuu esimesel päeval arvates päevast, mil liikmesriigid ja komisjon teatavad selle heakskiitmisest. Kuna Kreeka Vabariik kirjutas täiendavale memorandumile alla, siis selle asjaolu tõttu – nagu leidis Esimese Astme Kohus – nõustus ta juba enne heakskiitmist tingimata ajutise kohaldamisega ja järelikult ka Abuja II projektist taganemisega seotud tagajärgedega.

62 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 67 ja 73 on välja toonud, nähtub esialgse memorandumi artikli 15 lõikest 1 ning täiendava memorandumi artiklist 14, et osalevad liikmesriigid ja komisjon leppisid kokku, et osapoolte taganemisel Abuja II projektist loetakse eriti oluliseks just täiendava memorandumi allakirjutamist ning selle ajutist kohaldamist, sõltumatult selle heakskiitmisest.

63 Kuigi Kreeka Vabariigil säilis täielik vabadus taganeda projektist, kuna ta ei kiitnud täiendavat memorandumit heaks, ei saa ta keelduda täitmast kuni taganemiseni tema osalemisega Abuja II projektis seotud rahalisi kohustusi, mis määratleti pidades silmas kohustuste väljakujunemist pärast esialgset etappi.

64 Lisaks võib Esimese Astme Kohus memorandumist tulenevate Kreeka Vabariigi kohustuste tekkimise põhjendamiseks tugineda üldisesse rahvusvahelisse õigusesse kuuluvale tavaõigusel põhinevale hea usu põhimõttele (3. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-308/06: Intertanko jt, EKL 2008, lk I-4057, punkt 52).

65 Selles osas tõi Esimese Astme Kohus sõltumatu hinnanguna välja, et Kreeka Vabariik ei avaldanud 18. aprillist 1994 kuni 30. septembrini 2000 kõhklusi Abuja II projektis osalemise suhtes, samas kui sellest projektist paljude liikmesriikide taganemise tõttu tema enda kohustused oluliselt muutusid, ning et eelkõige ei esitanud ta vastuväited komisjoni saadetud maksekorraldustele, tekitades nii teistel osapooltel usalduse selle vastu, et ta võtab enda kanda Abuja II projektiga seotud rahalised kohustused.

66 Eelnevast järeldub, et Esimese Astme Kohus järeldas õigesti esialgse memorandumi ja täiendava memorandumi ulatuse tõlgendamisest, et Kreeka Vabariik, kuigi ta ei kiitnud täiendavat memorandumit heaks ning kuna ta tekitas lisaks teistel osapooltel usalduse selle vastu, et ta võtab rahalised kohustused enda kanda, peab tagasi maksma kulud, mis on seotud tema osalemisega Abuja II projektis.

67 Edasikaevatud kohtuotsuse resolutsiooni ei saa seada kahtluse alla väidetega 24. veebruari 1997. aasta koosolekul vaikimisi sõlmitud kokkuleppe olemasolu kohta,

kuna need puudutavad täiendavaid põhjendusi ning resolutsioon on põhjendatud eespool meelde tuletatud põhjendustega, mida Kreeka Vabariik on edutult kritiseerinud.

68 Seega tuleb apellatsioonkaebus rahuldamata jätta, ilma et oleks vaja vastata käesoleva kohtuotsuse punktis 42 mainitud komisjoni argumentidele.

Kohtukulud

69 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2, mida kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Kreeka Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Kreeka Vabariigilt.

Allkirjad